

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **V. F.**, zastoupené JUDr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 7. 2005, č. j. 56 Az 36/2005 - 21,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále označována jako „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2005, č. j. OAM-375/VL-10-ZA03-2005. Tímto rozhodnutím byla její žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatelka ve své kasační stížnosti uvedla, že důvodnost její kasační stížnosti lze spatřovat v ust. § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), když má za to, že krajský soud, stejně jako žalovaný nesprávně posoudili právní otázku, zda je možno na případ stěžovatelky vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Stěžovatelka namítá, že se krajský soud nezabýval

situaci v zemi původu, která ji přinutila vycestovat ze země a požádat o azyl. Stěžovatelka dále konstatovala, že žádost o udělení azylu podala důvodně, neboť měla obavu o zdraví a svůj život. Při pohovoru uvedla, že byla fyzicky napadána neznámými lidmi, kteří jí vytýkali její r. národnost. Nemohla najít práci ani se jinak uplatnit. Státní orgány jí nebyly schopny pomoci, za vším bylo vidět protiruské nálady. Stěžovatelka neovládá ukrajinský jazyk a je tedy ihned patrné, že je jiné národnosti. Státní aparát Ukrajiny pak tento stav zcela vědomě přehlíží, nebo jej dokonce podporuje. Tuto situaci, kdy je pronásledována pro svou odlišnou národnost, lze podle stěžovatelky podřadit pod ust. § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelka v této souvislosti upozornila na čl. 65 metodologické Příručky a procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.

Důvod pro podání kasační stížnosti stěžovatelka dále spatřuje v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když má za to, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný nerespektoval situaci stěžovatelky, když nezohlednil, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v zemi původu.

Důvodnost kasační stížnosti stěžovatelka dále spatřuje v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když má za to, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení předcházející podání žaloby netrpělo procesní vadou. Stěžovatelka je přesvědčena, že krajský soud je povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Stěžovatelka je dále přesvědčena, že rozhodnutí žalovaného je nezákonné, neboť uvedené odůvodnění považuje za nedostatečné. S ohledem na tuto skutečnost trpí řízení před správním orgánem vadou, kterou nelze odstranit, a podle názoru stěžovatelky je nutno řízení před správním orgánem zopakovat.

Stěžovatelka dále nesouhlasí se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Krajský soud nezohlednil situaci na straně stěžovatelky, která svůj návrat do země původu nepovažuje, vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie, za bezpečný. Při vycestování zpět na Ukrajinu stěžovatelce hrozí nebezpečí mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění státních orgánů, že stěžovatelka požádala v ČR o azyl, bude tato podrobena persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatelka v této souvislosti odkazuje na zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2003, ze dne 14. 3. 2004. Stěžovatelka se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu, kterými se žalovaný, ani krajský soud v odůvodnění svých rozhodnutí vůbec nezabývali. Z těchto důvodů stěžovatelka ve své kasační stížnosti žádá napadený rozsudek zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádala stěžovatelka o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření sděluje, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti. Opakovanou žádost o udělení azylu podala stěžovatelka dne 19. 2. 2005 a pohovor k této žádosti s ní byl proveden dne 16. 3. 2005. Stěžovatelka ve své žádosti uvedla, že z Ukrajiny vycestovala dne 14. 7. 2001, protože tam měla potíže způsobené její národností. Konstatovala, že se narodila na Ukrajině, brzy se s rodiči přestěhovala do Ruska, kde žila do roku 1992. Po návratu měla nejprve potíže s ukrajinskými úřady, protože byla občankou Ruska. Z toho důvodu změnila občanství a v roce 1996 se stala občankou Ukrajiny. Protože nemluvila ukrajinsky, ale rusky, měla stále potíže s tamními úřady. Na Ukrajině nemohla sehnat zaměstnání, rozhodla se proto odjet do ČR, na jejíž území vstoupila dne 15. 7. 2001, od té doby zde stále žije a pracuje. V listopadu 2001 již o azyl žádala, ale řízení bylo zastaveno. Pro případ návratu do vlasti nevyslovila žádnou obavu, ale vrátit se tam nechce. Ve vlastnoručně psaném prohlášení zopakovala, že na Ukrajině měla potíže s místními úřady, protože hovoří pouze rusky. Ze správního spisu dále vyplynulo, že stěžovatelka byla z území ČR vyhoštěna, a to opakovaně, poslední vyhoštění platí do 23. 1. 2006. Dne 25. 11. 2004 byla v této souvislosti shledána vinnou trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a byla odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců. Po propuštění dne 19. 12. 2004 měla stěžovatelka povinnost vycestovat z území ČR do 10. 1. 2005, toto opět neučinila a po uvedeném datu pobývala v ČR dále nelegálně. Ve výše zmíněném pohovoru stěžovatelka tyto skutečnosti potvrdila. Doplnila, že po většinu uvedené doby v ČR nelegálně pracovala. Uvedla, že důvody pro které žádá o azyl, jsou shodné s těmi, pro které žádala v roce 2001. V průběhu pohovoru však nedokázala objasnit, proč v předchozím řízení uváděla důvody zcela odlišné. Za jediný důvod svého odchodu z Ukrajiny označila potíže, které měla na Ukrajině z důvodu své národnosti, a to i po získání ukrajinského státního občanství. Tyto potíže konkretizovala tak, že na úřadu práce v I.-F., kam se obrátila s žádostí o pomoc při hledání zaměstnání, byli tamní pracovníci neochotní a zaměstnání jí nenalezli. Důvodem mělo být to, že stěžovatelka neumí ukrajinsky. Na tyto pracovníky si nikde nestěžovala, nikam jinde se o pomoc neobrátila. Stěžovatelka dále zmínila i potíže, jež měla mít se svým bratrem narkomanem. Uvedla, že když se v těchto souvislostech obracela na policii, nerozuměli jí a asi nepochopili, co po nich požaduje. Dále tvrdila, že občas mívala nedorozumění se svými sousedy, když na ně mluvila rusky a oni mluvili ukrajinsky. V rámci Ukrajiny se nepřestěhovala, protože chtěla odjet do „nějaké civilizovanější země“.

Rozhodnutím ze dne 18. 3. 2005, č. j. OAM-375/VL-10-ZA03-2005, byla žádost stěžovatelky o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) o azylu. Žalovaný toto svoje rozhodnutí odůvodnil tím, že během správního řízení bylo nepochybně prokázáno, že stěžovatelka podala žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se nepříznivým důsledkům rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalovaný dále uvedl, že pro nadbytečnost již neposuzoval, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 13 a § 14 zákona o azylu, a nehodnotil překážky vycestování dle § 91 zákona o azylu, neboť aplikace těchto ustanovení se váže na aplikaci § 12 zákona o azylu, kterého v daném případě užito nebylo.

Toto rozhodnutí napadla stěžovatelka žalobou, v níž uvedla, že v předmětném správním řízení byly porušeny ust. § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33, § 46 a § 47 odst. 3 zák. č. 71/1967 Sb. o správním řízení, v platném znění, neboť žalovaný se dopustil porušení zásady objektivní pravdy, nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, neprovedl všechna

šetření nutná k objasnění všech okolností rozhodných pro posouzení věci. Stěžovatelka dále namítala, že splňuje podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 a § 14 zákona o azylu. Zároveň uvedla, že se domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, čímž se žalovaný ve svém odůvodnění vůbec nezabýval.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Krajský soud neshledal žádné pochybení v postupu správního orgánu, neboť stěžovatelka měla v průběhu správního řízení dostatek možností k tomu, aby uvedla vše, co považuje za důležité pro rozhodnutí o důvodech své žádosti o udělení azylu a byla poučena o procesních prostředcích, které jako účastnice správního řízení měla k dispozici. Krajský soud dále uvedl, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný se důvody pro udělení azylu § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu zabýval, přičemž vyšel zejména z výpovědi samotné stěžovatelky a údajů v jejím cestovním dokladu. Provedeným dokazováním bylo zjištěno, že napadené správní rozhodnutí bylo vydáno zcela ve shodě se zákonem, skutkový stav byl náležitě zjištěn, věc správně posouzena, a proto soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) d) s. ř. s., neboť stěžovatelka jednak namítá, že byla nesprávně posouzena právní otázka, zda na její případ lze aplikovat ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], a namítá že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout a žalovaný se ve svém odůvodnění nezabýval otázkou existence překážek vycestování [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a dále namítá, že se krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí nezabýval existencí překážek vycestování [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou, že se krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí nezabýval existencí překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

Dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Odůvodnění krajského soudu, kdy tento pouze uvedl, že věc byla žalovaným správně posouzena (neboť žalovaný se otázkou překážek vycestování v odůvodnění svého rozhodnutí zabýval, když uvedl, že ji pro nadbytečnost neposuzoval), nelze označit za vyhovující. Ale s ohledem na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, kdy bylo již opakovaně judikováno, že správní orgán není povinen rozhodnout o překážce vycestování, jestliže žádost o azyl byla zamítnuta podle § 16 zákona o azylu, toto nedokonalé odůvodnění nemohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 5 Azs 230/2004 - 45, dostupný na www.nssoud.cz). Tato námitka tedy není důvodná.

Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zjevně není dán. Námitka, že správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav, je zcela nekonkrétní. Stěžovatelka uvádí, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, ale nijak nekonkretizuje jaké další důkazy měly být provedeny, případně v čem spočívala namítaná nedůslednost při dokazování. Nejvyšší správní soud tedy v obecné rovině konstatuje, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatele a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména pak ze žádosti o azyl a z důkladně vedeného pohovoru se stěžovatelkou dostatečně objasnil důvody, pro které stěžovatelka žádá o poskytnutí azylu. Stěžovatelka popsala důvody, proč žádá o azyl, podrobně v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu. K těmto důvodům i jejich širšímu kontextu, zejména k okolnostem, za kterých opustila zemi původu, a o její ekonomické a sociální situaci s ní pak správní orgán vedl dostatečně podrobný pohovor, při kterém stěžovatelce kladl otázky směřující k podstatě věci a umožňující jí její žádost o azyl podrobněji specifikovat a zdůvodnit. Rozhodnutí správního orgánu je nepochybně plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů, a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá. Námitka stěžovatelky, že žalovaný se ve svém odůvodnění nezabýval otázkou existence překážek vycestování, není důvodná. Žalovaný, a to naprosto v souladu s již výše zmíněnou konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu, v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že se otázku existence překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu pro nadbytečnost již nehodnotil, neboť aplikace tohoto ustanovení se váže na ustanovení § 12 zákona o azylu, kterého v daném případě užito nebylo.

Nejvyšší správní soud se poté zabýval námitkou dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. námitkou, že byla nesprávně posouzena právní otázka, zda na případ stěžovatelky lze aplikovat ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu.

Vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 zákona o azylu, stanoví tento zákon také vylučující důvody, při jejichž naplnění žadateli azyl udělit nelze; tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a § 16 tohoto zákona. Naplnění podmínek vymezených v ustanovení § 16 odst. 1 tohoto zákona, tj. podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. (srov. rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, publikován pod č. 244/2004 Sb. NSS; srov. dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 124/2004 - 45, publikováno pod č. 349/2004 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud se proto v souladu s touto konstantní judikaturou, při hodnocení předmětné stížní námitky, zaměřil na otázku, zda v tomto případě byly splněny podmínky pro aplikaci ust. § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a již se nezabýval otázkou, zda stěžovatelčiny problémy v zemi původu lze podřadit pod ust. § 12 písm. b) zákona o azylu, jak je tvrzeno v kasační stížnosti.

Dle § 16 odst. 1 písm. k) se žádost o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s posouzením této právní otázky žalovaným i krajským soudem. Ze skutečností zjištěných ze správního spisu, a to především ze samotných výpovědí stěžovatelky vyplývá, že tato podala žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se nepříznivým důsledkům rozhodnutí o správním vyhoštění, ačkoliv mohla požádat o udělení azylu již dříve. Jak již Nejvyšší správní soud judikoval, o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, dostupné na www.nssoud.cz). Stěžovatelka o azyl požádala opakovaně (a jak ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil dokonce z jiných tvrzených důvodů) až poté, co byla propuštěna z výkonu trestu (který ji byl uložen za maření výkonu úředního rozhodnutí, zde správního vyhoštění). Po tomto propuštění opětovně pobývala na území ČR nelegálně a o azyl požádala až poté, co jí bylo vystaveno další správní vyhoštění. Takové chování stěžovatelky lze jednoznačně podřadit pod ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelkou. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovanému se proto nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 15. února 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu

